

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* ve *Gulyabani* Romanlarında Halk Edebiyatı İzleri

Traces of Literature in Hüseyin Rahmi Gürpınar's novels A Marriage Under A Comet and Ghoul

Öz

Türk edebiyatında uzun soluklu yazarlar arasında yer alan Hüseyin Rahmi Gürpınar, yazarlığa çocuk denecek yaşta başlamış ve kendisinden beklenmeyen bir başarıyla eserlerini kaleme almıştır. Bu süreçte Ahmed Midhat Efendi'nin desteğini almış ve onun yanında yetişmiştir. Yazarlık hayatı boyunca birçok eser kaleme alan Hüseyin Rahmi, hemen hemen bütün eserlerinde toplum yararını ön plana alarak eserlerini oluşturmuştur. Keskin bir yazarlık zekâsı ve olağanüstü gözlem yeteneğiyle eserlerini oluşturan yazar, sıradan insanların yaşantılarını gözler önüne sermiştir. Natüralist bir kimlikle eserlerini kaleme alan yazar, birçok eserinde yanlış batılılaşmayı, yoksul mahallelerdeki hayatı, evlilik hayatındaki sorunları, aldatmaları, dindar gibi görünüp insanları sömürenleri kısacası toplumun aksak yönlerini bütün gerçekliğiyle gözler önüne sererken halkın kültürünü, yaşayış şeklini onlardan biri gibi başarılı bir şekilde işlemiştir. Hüseyin Rahmi'nin eserlerinde halk edebiyatının birçok ürününü görmek mümkündür. Toplumunu kendi kültür unsurlarıyla beraber yazıya döken yazar, aynı zamanda toplumun kültürel miras aktarıcısı rolünü üstlenmiştir. Halk edebiyatının birçok ürünü eserlerinde yer vererek bunların yok olmadan gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamıştır. Çalışmada Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* ve *Gulyabani* romanlarında görülen halk edebiyatının izleri sürülmüş bu romanlarda yer alan ürünler gün yüzüne çıkarılmıştır. Halk dilini, halk kültürünü yazına taşıyan romancı olarak bilinen yazarın verilen iki eserinde de halk edebiyatının birçok ürünü tespit edilmiştir. Yazar sadece toplumun eksik yönlerini ortaya koymamış aynı zamanda halkın mizah anlayışını, sanat zevkini, dili kullanma biçimlerini başarılı bir şekilde vermiştir. Yazar kendi yaşamadığı hayatları bulup irdeleyerek sokağı, insanları, onlarla ilgili her şeyi dikkatli bir şekilde gözlemleyip eserlerinde işlemiştir. Çalışmada tespit edilen halk edebiyatı ürünlerinin kullanımı, nasıl ve ne şekilde eserlerde yer aldığı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk Edebiyatı, *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme*, *Gulyabani*, Roman, Hüseyin Rahmi.

Abstract

Hüseyin Rahmi Gürpınar, a prominent figure in Turkish literature, began writing at a young age and achieved unexpected success in his literary endeavors. With the support of Ahmed Midhat Efendi, he developed as a writer. Throughout his life, Hüseyin Rahmi produced numerous works, prioritizing the betterment of society in most of them. Demonstrating remarkable writing acumen and exceptional observational skills, he portrayed the lives of ordinary people. Employing a naturalist approach, the author effectively depicted the culture and way of life of the populace, while also shedding light on issues such as misguided westernization, impoverished neighborhoods, marital problems, deception, religious hypocrisy, and exploitation. In essence, his works revealed the flawed aspects of society in all their reality. Hüseyin Rahmi's literary works often contain elements of folk literature, making him a custodian of the cultural heritage of society. He incorporated many folk literature products into his works, ensuring their preservation for future generations. This study examines the presence of folk literature in Hüseyin Rahmi Gürpınar's novels, specifically "A Marriage Under a Comet" and "A Ghoul," and brings these folk literature elements to the forefront. Numerous instances of folk literature products have been identified in these two novels, solidifying the author's reputation as a novelist who integrates folk language and folk culture into literature. Additionally, the author not only highlighted the society's shortcomings but also effectively portrayed the people's sense of humor, artistic taste, and language usage. Despite not being a public figure, the author meticulously observed the streets, the people, and everything associated with them, as reflected in his works. This study evaluates the utilization of identified folk literature products and analyzes how they are incorporated into the novels.

Keywords: Folk Literature, *Marriage Under a Comet*, *Ghoul*, Novel, Hüseyin Rahmi.

Fatma AKŞAM

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
fatmaaksam36@gmail.com,
<https://orcid.org/0009-0002-6239-1361>
<https://ror.org/054y2mb78>

Makale Türü-Article Type: Araştırma
Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received: 11.05.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 21.06.2023
Yayın Tarihi/Date Published: 25.06.2023

Atf/Cite as: Akşam, F. (2023). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* ve *Gulyabani* Romanlarında Halk Edebiyatı İzleri. *Turkish Academic Research Review*, 8 (2), 928-939.

Değerlendirme/Peer-Review: Ön İnceleme: İç Hakem (Editörler). İçerik İnceleme: İki Dış Hakem/Çift taraflı körleme. Single anonymized-One internal (Editorial Board). Double anonymized-Two external.

Benzerlik Taraması/Plagiarism Checks: Yapıldı-Turnitin/Yes-Turnitin.

Yayıncı/Published: Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. Fatma Akşam

Çıkar Çatışması/Conflicts of Interest: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. / The author(s) has no conflict of interest to declare.

Finansman/Grant Support: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır. / The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Etik Bildirim/Complaints: turkisharr@gmail.com

Telif Hakkı & Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Giriş

Kültürel mirasın önemli bir unsuru olan halk edebiyatı ürünleri geçmişten bugüne toplumun kültür birikiminin yansımalarıdır. Zengin bir kültür birikimi olan halk kültürü geçmişte olduğu gibi bugün de birçok yazarın dikkatini çekmektedir. Gelenekten beslenme yazınsal ürünler için çağlar boyu olduğu gibi bugün de yararlanılan önemli kaynaklardan biridir. Modern anlamda roman ve hikâye Türk edebiyatıyla XIX. yüzyılın ikinci yarısında tanıştı, bu tarihten önce bu türlerin asli vazifesini halk edebiyatı ürünleri görmektedir. Yeni Türk edebiyatının başlıca üç kaynağı bulunmaktadır: Halk edebiyatı, divan edebiyatı ve Batı edebiyatı. Halk edebiyatı, yeni Türk edebiyatını nasıl etkilemiş diye bakacak olursak Batı edebiyatı üzerine yükselen Türk edebiyatı halk edebiyatından yararlanır. Tanzimat romanında bu yararlanma açıkça gözükse de daha sonraki dönemlerde halk edebiyatının etkisi azalmakla beraber birçok romanda sözlü kültür ürünleri varlığını devam ettirmiştir.

Tanzimat dönemi romanı kendini yaratırken halk hikâyeciliği ve meddah geleneğinden yararlanır: “Pertev Naili Boratav, *İlk Romanlarımız* isimli eserinde “hikayecelik geleneğinin ilk romanlarımızdaki etkilerine değinirken meddah hikâyelerinin modern romana kaynaklık ettiğini belirtir” (Moran, 1983: 23). Bu dönemde yeni bir tür olan roman henüz hikâyelerin etkisinden kurtulamamıştır.

Tanzimat romancıları halkı romana alıştırmak için farklı yollar denemişlerdir. Bu yollardan biri de eserleri halk hikâyesi tadında kaleme almaktır: “Halkın modern romana alışması ve bu yeni türü benimsemesi için Ahmet Midhat'ın modern hikâye ve romanın halk hikâyeleriyle örtüşüren bir yoldur. Tıpkı Şinasi'nin Orta Oyunu ve komediyi uzlaştırıp tiyatroyu yerlileştirme çabası gibi” (Akyüz, 1979: 48). Hatta ilk yazılan romanlarımız daha çok bir halk hikâyesi veya meddah anlatımı havasındadır: “Tanzimat dönemi yazarları ilk defa roman yazdıklarında kendi çocukluklarında büyüklerinden dinledikleri halk hikâyeleri, masallar, meddah hikâyelerinin var ettiği alt yapılarından faydalanmışlardır” (Moran, 1983: 23). Tanzimat döneminin önemli kalemlerinden biri olan Namık Kemal, *İntibah* romanında halk edebiyatı unsurlarından yararlanmasını bilir: “(...) bazen olaya dahil olup kendi duygu ve düşüncelerini okuyucuya aktardığı görülür (Akyüz, 1979: 57-58). Bir geçiş devri olan Tanzimat dönemi için bu etkilenme normaldir.

Mustafa Nihat Özün, *Türkçede Roman* adlı eserinde Ahmet Mithat'ın *Hasan Mellâh* isimli romanı için şunları dile getiriyor:

“Cuzella ‘muhaddenat-ı fûnun’u öğrenmiş, bin ciltlik bir kütüphanesi olan bir kız. Korsanlar tarafından denizden kurtarılmış, sonra girdikleri limanda bir ev soygununa yollanılmış bir delikanlı. Bu delikanlı rastgele Cuzella'nın odasına girip onu yatağında görünce ‘vuruluyor’. Kız zaten bir antika resimden delikanlıyı göre göre sevmiştir” (Özün, 2015: 248).

Görülüyor ki halk edebiyatında resme bakarak âşık olma motifi kendini Ahmet Mithat'ın romanlarında göstermeye devam etmiştir.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan Hüseyin Rahmi Gürpınar, Servet-i Fünun döneminde yaşamasına rağmen bağımsız bir edebiyatçı olarak yoluna devam eder. Kaleme aldığı eserlerinde öğreticilik ön plandadır. Yazdığı romanları halkın aydınlanmasına adan Hüseyin Rahmi, büyük çoğunluğun anlayacağı sadelikte bir dille eserlerini kaleme alır ve hemen hemen bütün eserlerinde toplumun sorunlarını dile getirir. Yazar eserlerini kaleme alırken en büyük amacı halkı aydınlatmak ve cehaletle mücadele etmektir. Bu amaca ulaşmasının en iyi yolu halka ulaşabilmektir. “Halk için edebiyat olmazmış, ne saçmalık! Halk cehalet içinde boğulsun, biz karşıdan bakalım öyle mi?” (*Eserlerinden Seçmeler*, 1999: 22) söylemi ile Hüseyin Rahmi, neden halkı eğitmeyi ön plana aldığını da açıklamıştır.

1. *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç'ta ve Gulyabani'de Halk Edebiyatı Etkisi*

Hüseyin Rahmi'nin en başarılı yapıtlarından biri olan *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme*; 1910'da *Sabah* gazetesinde tefrika edilmesinin üzerinden iki yıl geçince kitap hâline getirilmiştir (Göçgün, 1990: 50). İlk defa 1912'de basılan roman daha sonra pek çok kez basılmıştır.¹

1910'da Halley adında bir kuyruklu yıldızın dünyaya çarpacağı haberlerinin gazetelerde çıkması üzerine kaleme alınan bu roman, İrfan Galip isimli bilime meraklı bir genç tarafından mahalledeki halka bu konuda bilgi vermek amacıyla çeşitli konferanslar vermesi ve konferansa katılan Feriha Davud isimli bir kadınla mektuplaşmalarını konu alır.²

Bilime verilmesi gereken önemin vurgulandığı *Gulyabani*'nin ilk basım tarihi şöyledir: “önsöz: tarih yok, son: 14 Eylül 1327 (1911), basım: Mat. Hayriye ve Ş. 1328 (1912)” (Levend, 1964: 13).

Roman, Musine'nin kendi başından geçenleri anlatmasından meydana gelir. Bir çiftlik evine hizmetçi olarak giden Muhsine çiftliğin cinler tarafından kuşatıldığını ve çiftliğin büyük hanımını ele geçirdiklerini öğrenir. Çiftlikteki cinler Muhsine'ye de musallat olmaya çalışır ancak Muhsine bütün cesaretini toplar ve onlara karşı koyar. Çiftlikte çalışan Hasan isimli genç Muhsine'ye âşık olur. İki bir olup çiftlikte dönen bütün olayları ortaya çıkarırlar ve büyük hanımı kurtarırlar. Olayları tezgahlayan büyük hanımın yeğenidir. Asıl amacı büyük hanımı deliye çıkarıp mirasa el koymaktır.

Hüseyin Rahmi'nin, bu eseri kaleme almadaki amacı, cin, peri, gulyabani ve bu tür bâtil inançların boş olduğunu okurlarına göstermektir. Bazı uyanık geçinen insanların bu tarz hikâyeler uydurarak cahil insanları kandırdığını ve bunların ancak bilimselliğe önem verilerek aşılabileceğini gözler önüne serer.

Tanıtları yukarıda verilen bu romanlardaki halk edebiyatı unsurları yoğunluk derecelerine göre şöyledir:

Mani; hemen her konuda kaleme alınabilen, tek dörtlükten meydana gelen, konu sınırlaması olmayan anonim halk edebiyatı türüdür. “aaxa” şeklinde kafiyelenir. Mani halk kültürü için önemli bir türdür. Günlük hayatta her alanda kullanım alanı bulmuştur. Tarlada çalışırken, komşuyla atışırken, arzu ve isteklerini dile getirirken çokça başvurulan bir türdür. “Anonim halk edebiyatının en bilinen nazım şekli ‘mani’dir. Birçok anonim halk edebiyatı türü mani mazım şekliyle oluşturulmuştur (Oğuz vd., 2011: 240).

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın incelenen iki romanında on iki mani tespit edilmiştir. Romancı özellikle *Gulyabani* isimli eserinde bu türün kullanımına çokça yer vererek eserine kültürel bir değer katarken bu manilerin o günden bugüne taşınmasını da sağlamıştır.

Dünyaya çarpacak olan kuyruklu yıldızla ilgili söylenen şu örnekte görüldüğü gibi konu ne olursa olsun söz hüneri olan kişiler hemen bir mani dizebiliyorlar: “*Kuyruklu dur hocamız/Kuruluyor loncamız/Haydi durdursanıza/Patlayacak bombamız*” (Gürpınar, 2004: 74). *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* romanından alınan bu mani, manide konu sınırlaması olmadığına göstermektedir. Yukarıda da dünyaya çarpacak olan kuyruklu yıldızla ilgili bir mani söze dökülmüştür: “*Ah Samsam seni, / Bir gece sarsam seni, / Kucaklamakla doyamam, /Hap gibi yutsam seni*” (Gürpınar, 2007: 77). Başka bir örnek de şöyledir:

“Yandı sana yüreğim,
Muhsine, ah meleğim,

¹ Bu çalışmada romanın on dördüncü basımı esas alınmıştır. 12 bölümden oluşan *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme*, 174 sayfadır.

² Bu çalışmada romanın Everest Yayınları, 1. basımı esas alınmıştır. 20 bölümden oluşan *Gulyabani* 162 sayfadır.

Tahammülüm kalmadı,
Aç yorganı gireyim.

Korkma benden güzelim,
Çık bahçeye gezelim,
Dünya derdini unut,
Gel hemen sevişelim” (Gürpınar, 2007: 78)³.

Gulyabani romanında geçen bu mani örneklerinden hareketle yazar eserine aldığı manileri, duyguları ve arzuları dile getirmek için bir araç olarak kullanmıştır.

Ninni, çocuğu susturmak ve uyutmak amacıyla söylenen metinlerdir: “(...) ninniler annelerin bebeklerini uyutmak ve sakinleştirmek için söyledikleri ezgili sözlerdir (Oğuz, vd., 2011: 247). Ninniler bebeklerin uyutmak için söylenen ezgili sözler olarak bilinse de bu sözlerin içinde annenin şikayetleri, üzüntüleri, kaygıları da kendine yer bulur Aşağıda yazarın incelenen romanlarında geçen ninni metinlerine yer verilmiştir:

“Pek yaramaz susmuyor niini
Ne desem uyumuyor niini
Kuyrukludan korkmuyor niini
E yavruma e... e... eh...” (Gürpınar, 2004: 32)⁴.

Yukarıdaki ninni alıntısında annenin hem çocuğundan şikâyet edip hem de o günün önemli bir sorunu olan kuyruklu yıldızın getirdiği korkuyu araya sıkıştırdığını görmekteyiz.

Hüseyin Rahmi karagöz oyunlarından da yararlanır. Halk tiyatrosunun bir türü olan *Karagöz*, “(...) ışığın aydınlatığı perdenin arkasında gösterilen baş kahramanlıklarını Hacivat ve Karagöz’ün oynadığı gölge oyunu” (Oğuz, vd., 2011: 218) özellikle vazgeçilmez ramazan eğlencesidir: “Deriden yapılan tasvirlerin renkli gölgeleri, arkadan yansıtılan ışıkla ‘ayna’ denilen perdeye yansıtılmasıyla” (Karataş, 2004: 260) hayat bulmuş bir tiyatro türüdür. Bu oyunun oynatıcısına hayali ya da hayalbaz denilmektedir: “Hiç çarşamba günü yüz yazısı olur mu? Şimdiye kadar bu, ne görülmüş, ne işitilmiş şey... Karagöz’ün ters evlenmesine benziyor” (Gürpınar, 2004: 160/161). Benzer bir örnek de şöyledir: “Ben, şimdi Karagöz’ün “Kanlı Kavak” oyununda insanların çarpıldıkları gibi insanlığımı kaybedip kaba bir hayvana mı çevrilecektim” (Gürpınar, 2007: 50). Verilen iki alıntı da gölge oyunun farklı zamanlarda perdede gösterilen oyunlardır. Bu alıntılardan hareketle yazar halkın kültürüne, diline işleyen unsurları çok iyi bilip bunları sıradan bir muhabbetin içinde kullanmaktadır denilebilir. Ayrıca işlediği kesim her ne kadar yoksul halkı temsil ediyorsa da kendi eğlence unsurlarından haberdarlar denilebilir:

“Emeti Hanım:
-A çocuklar, nedir bu telaşınız? Vıcır vıcır gene orada ne ötüşüyorsunuz?
Bedriye Hanım:
-Kuyrukluyu sözleşiyoruz, Emeti Hanım’cığım.
Emeti Hanım:
-Hangi kuyruklu?
Bedriye Hanım:
-A, kaç tane kuyruklu var kardeşim?”

³ Diğer mani örnekleri için bkz., 77, 78, 79, 80, 81, 82, 138.

⁴ Diğer ninni örnekleri için bkz., 31, 32, 34.

Emeti Hanım:

-Kaç tane istersin? Sokak dolusu var.

Bedriye Hanım:

-Biz o sokaktaki kuyrukluları söylemiyoruz canım. Gökteki kuyrukluyu konuşuyoruz. Birkaç haftaya kadar dünyaya çarpacakmış diyorlar” (Gürpınar, 2007: 27).

Bu alıntıda görüldüğü gibi Karagöz veya Hacivat ismi geçmediği halde karşılıklı atışmalar bize Karagöz oyununu hatırlatmaktadır. Yazar bu karşılıklı atışmayı esere ustaca yerleştirmiş ve halkı, halk kültürünün önemli bir ögesi olan gölge oyunun kahramanları gibi konuşturmuştur.

Orta oyunu ise geleneksel Türk tiyatrosunun diğer önemli bir dalıdır. Dekor, kostüm ve sahne şartlarının oldukça sınırlı olduğu bu oyun gölge oyunu gibi yanlış anlaşılmalara üzerine kuruludur. Günlük yaşamın bir eğlencesi olan “...orta oyunu şehirlerde, özellikle de İstanbul’da ortaya çıkmış, halka hitap etmiştir” (Oğuz vd., 2011: 216). Gölge oyununun somut hali olan orta oyunu, etrafi seyirciyle kaplı bir alanda doğaçlama bir şekilde oyuncular tarafından canlandırılan bir oyundur:

“Haniya Zuhuri oyununda Pişekar, kaplamasız paravana benzer o parmaklıktan evin tıkkır diye şakşağıyla kapısını açtıktan sonra hanımlar birer iskemleye basarak güya üst kata çıkmış olurlar: - A, a, a... Samatya’da şimendifer bir adam çiğnedi, aman içim fena oldu, gibilerden yaygaraya başlarlar...” (Gürpınar, 2004: 89).

Bir başka örnek: Bu da zenne Agah... Peri ortaoyununun en cilveli bir kadın taklitçisidir” (Gürpınar, 2007: 154). Geleneksel Türk tiyatrosunun önemli iki kolu olan Karagöz ve Orta oyununa eserlerinde değinen Hüseyin Rahmi eserlerinde halkın kültürel birikimlerini serpiştirerek anlatımını renklendirirken bu unsurları kullanması onun ele aldığı kesimin düşünce yapısına, kültürüne kısacası her şeyine hâkim olduğunu gösterir.

Bilmece, Herhangi bir şeyi buldurmaya yönelik sorulan kalıplaşmış sözlerdir. Bilmecenin tanımı şu şekilde yapılabilir: “Birçok şeyi çeşitli benzetmeler ve çağrışımlardan faydalanarak çeşitli özelliklerini anlatarak buldurmaya çalışan söz öbekleridir (Karataş, 2004: 74). Yazarın incelenen romanlarında doğrudan bilmece metnine yer verildiği gibi bilmece kelimesinin geçtiği cümleler de kullanılmıştır: “Kalfa, sana bir lira vereceğiz. Bu parayla bize bir koyun alacaksın. Bu hayvanın etinden külbastı, tüyünden bir seccade. Hem de sonra koyunu diri, parayı geri isteriz. Nasıl yaparsın?” (Gürpınar, 2007: 110). Bu alıntıda görüldüğü üzere incelenen eserde sıradan bir bilmece yerine cinler tarafından insanları korkutup şaşırtmak amacıyla karmaşık ve anlamı olmayan bilmecelere başvurulmuştur.

Aşağıda diğer bilmecelere yer verilmiştir: “Karadeniz, Akdeniz’e niçin karışmaz” (Gürpınar, 2007: 112) gibi genel kültürü içine alan bulmacalar olduğu gibi, “Eşeğin kulaklarını fareye taksalar neye döner (Gürpınar, 2007: 112) herhangi bir cevabı olmayan bilmecelere de yer verilmiştir. “Torunun memesini emerek büyüyen büyükana kimdir” (Gürpınar, 2007: 112). Verilen alıntılarda uzun uzadıya bir cevap yerine kısa ancak cevapları kolay kolay bulunmayan ve günlük hayattan oldukça farklı bilmecelere yer verilmiştir. Yazarın bu tarz bilmeceler seçmesinin asıl nedeni cinli, perili köşkte yaşayanları ve okurunu bu olaylara inandırmaktır.

Yazarın müthiş anlatımı sayesinde romanı okurken yaşananların gerçek olduğu hissine kapılmamak mümkün olmamakla beraber romanın sonuna doğru kurulan oyunun çözülmesiyle gerçekler gün yüzüne çıkarılır.

“Zavallı çocuk hayal bile edemeyeceği böyle bir görünüşle gözleri nurlandıktan sonra oradan kovulmuş da olsa acaba bu bilmeceyi çözmeksizin bir yere gidebilecek miydi?” (Gürpınar, 2004: 146). “O yaşta bir kızda bu

kadar ustalık tasarlanamayacak, akla sığmayacak bir şeydi. Delikanlının bu işte anlamadığı bir bilmece tarafı vardı” (Gürpınar, 2004:153).

Verilen alıntılarda herhangi bir bilmece metni olmadığı halde bilmece kelimesinin geçtiği görülmektedir.

Tekerleme, uyaklarla elde edilen ses ve söz oyunlarından meydana gelen ve belli bir konusu olmayan metinlerdir. Masalların girişinde ve oyunlarda ebe seçerken sıklıkla tekerleme ile karşılaşılmaktadır.

“Bazı kelimelerin tekrarıdan, bu kelimelerin taklitlerinden ölçü, uyak ve ikilemelerden yararlanarak oluşturulan sözlerdir. Tekerlemeler, çocukların eğlenmesini sağlamak için ortaya çıkmıştır. Bu tür ‘masal’, ‘oyun’ ve ‘tören’ tekerlemeleri olarak sınıflandırılır (Karataş, 2004: 464).

Aşağıda yazarın incelenen eserlerinde geçen tekerlemelere yer verilmiştir:

“Bir berber bir berbere bire berber beri gel demiş. Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi. Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi. Bir tarlaya kemkem ekmişler, iki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi, öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi. Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin kürküne, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin kürküne, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürküne eklemişler” (Gürpınar, 2007: 48).

Bilindiği üzere tekerleme Türkçenin güzelliğini ve söz oyunlarını ortaya koyan bir türdür. Yazar eserinde bu kadar uzun bir tekerlemeye yer vererek anlatıma hareketlilik katmıştır: “Şiş şişeyi şişlemiş, şişe keşişe kış demiş” (Gürpınar, 2007: 49).Tekerleme türünü eserin içine serpiştiren yazar bu türün imkânlarıyla eserini buluşturmuştur. Aşağıda *Gulyabani* romanından alıntılanan başka bir tekerlemeye yer verilmiştir:

“Haseki, dereseki, pösteki,
Nalınteki, sendeki, bendeki,
Dümtek, dümtek, dümtek,
Haydi yavrum bir tek bir tek,
Mertek, köstek, ördek,
Haydi babam bum,
Mum, kum, rum,
Gözlerini yum
Ağzını aç,
Geliyorum kaç.
On beş kırbaç
Kulaç kulaç” (Gürpınar, 2007:104).

Tekerlemeler özellikle kafiye uyumlarından meydana gelmektedirler. Yazar incelenen eserde bu uyumları yakalamış, cinlerin ve perilerin ağzından bu türü başarılı bir şekilde uygulama alanı bulmuştur.

Türkçe söz varlığı açısından oldukça zengin bir dildir. Bunun göstergelerinden biri de deyimlerdir. Kendine özgü anlamları olan, kullanılan ifadelerin daha zengin ve kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayan kalıplaşmış söz öbekleridir.

“Eskiden ‘tabir’ olarak isimlendirilen deyimler, Türkçenin sadece zenginliğini değil kelimelerin bir araya gelince oluşturduğu anlam güzelliğini, gücünü, dilin kendine has oluşunu da

gösterirler. Deyimler, duygu ve düşünceleri akılda az sözle çok şey anlatma esasına dayanarak anlatımı güçlendirme özelliğine sahiptir” (Bezirci, 1991: 5).

Yazarın incelenen eserlerden deyim alıntıları verilmiştir: “Uyutuncaya **kadar akla kararı seçtim**” (Gürpınar, 2004: 25). / “Ben Emsal’in **ipe sapa gelmez** sözlerini **can kulağıyla bile dinlemedim**” (Gürpınar, 2004: 127). / “Vallahi korkudan bu gece **gözüme uyku girmedim**” (Gürpınar, 2004: 27). Deyimlerde öğüt ve yargı bildiren söz öbeklerine yer verilmemektedir. Bununla birlikte deyimlerde hem az sözle çok şeyi anlatma hem de duyguları ve düşünceleri daha iyi bir şekilde dile getirme açısından önemlidir.

“Şimdi İrfan’a o kadar ağır geliyordu ki, üzüntüsünden zavallının **gözleri yaşıyor**, düşündükçe boş bulunuşunun derecesini bütün bütün anlayarak daha beter **kendinden geçiyordu**” (Gürpınar, 2004: 141). Deyimler vücuda gelirken pek çok edebi üründen, gündelik yaşantıdan faydalanır. “İrfan biraz ilerlese bu cumbalardan birinin yan penceresinden görülmek tehlikesiyle **yüz yüze gelecekti**” (Gürpınar, 2004: 145). Hüseyin Rahmi, deyimlerin kullanımlarından faydalanmış ve bunu eserlerinde ahengi sağlamak adına başarılı bir şekilde kullanmıştır. “O gulyabaninin yemeği, çiftliğin mutfağından verilmiş. Bir gece vermezlerse oralarını **allak bullak edermiş**” (Gürpınar, 2007: 19). Deyimlerin kullanma amaçları anlatımı canlandırıp daha işlevsel hale getirmektir.

“Onlarla epeydir alışık olmama rağmen gene **betim benzim attı**” (Gürpınar, 2007: 115). / “Biz de burada insan **yüzüne hasret kaldık. Kuş uçmaz, kervan geçmez**” (Gürpınar, 2007, 123). / “Ben bu garip hizmete girmezden önce burada iki hizmetçi kadının boğulmuş olduğundan **söz ediliyor**” (Gürpınar, 2007: 159). / “Fikrime göre artık periler **halt ediyorlardı**” (Gürpınar, 2007: 110).

İncelenen romanlarda oldukça fazla deyim kullanılmasının yanında çalışmanın kapsamı göz önünde bulundurularak bütün deyimlere yer verilmemiştir. Hüseyin Rahmi, eserlerinde oldukça fazla deyim kullanarak romanlarında anlatımını güçlendirmiştir.

Atasözleri, genellikle gerçek anlamından sıyrılarak mecaz bir söyleyişe bürünen, dilden dile, nesilden nesile aktarılan anonim halk edebiyatı ürünleridir. “Zaman içinde söyleyeni unutilan, halka mal olan, insanlara yol gösterip ders veren özlü sözler” (Karataş, 2004: 56). Belli bir hayat tecrübesi neticesinde hayat bulan kalıplaşmış ifadelerdir. Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın incelediğimiz romanlarında aşağıda verilen atasözleri tespit edilmiştir: “Merhametten maraz doğar” (Gürpınar, 2007: 15). / “Denize düşen yılana sarılır” (Gürpınar, 2007: 43). / “Çuvaldızı kendine, iğneyi başkasına batırmak” (Gürpınar, 2007: 106). Yazarın *Gulyabani* romanında üç tane atasözü kullanımı tespit edilmiştir. Tecrübelerin günümüze aktarımı olan atasözleri Hüseyin Rahmi’nin incelemeye konu olan eserlerinde yer bulmuştur.

Argo, genel olarak sokakta kullanılan, kaba bir dil, “bazı alt sosyal gruplar tarafından kullanılan ve herhangi bir yazı diline dönüşmeyen “özel bir dil” deki kelime ve deyimlerin genel adı” (Karataş, 2004: 46) anlamlarına gelmektedir. Eserlerde argo kullanımların yanında küfre de rastlanmaktadır. Küfür ise “sövgü” anlamına gelmektedir.

Hüseyin Rahmi, halkın içinde dolaşır onların dilini, kültürünü yakından tanıma imkânı bulur. Romanlarında kullandığı küfürler de bunun bir göstergesidir. “Böyle **ahlaksız yaratıklara** günlerce mükemmel eğlence olmak, (Gürpınar, 2004: 141). “Ah... Bilirim **yezit kahpeyi**...” (Gürpınar, 2004: 147). “**Kaltak** bu saba size karşı olan postacılık vazifesini yerine getirdi” (Gürpınar, 2004: 149). Yer verilen argo kullanımlar, küfürler genellikle bir kadının ağzından başka kadınlar için kullanılmıştır. “Sen beni başı açık **orospu** yerine mi koyuyorsun?” (Gürpınar, 2007: 98). “Hay kahrolası **sürtük** hay” (Gürpınar, 2007: 120).

Hüseyin Rahmi'nin incelenen eserlerinde, yukarıda sıralanan örneklerden hareketle toplum tarafından en ufak şeyde kadına “kötü kadın” yakıştırmaları yapılır. Kadın sokağa çıkmasını kötü yola düşer, kadın kimseyle konuşmasını başına bir iş gelir, adı kötüye çıkar. 1900'lü yılların başında kaleme aldığı eserlerde topluma ayna tutan yazar, aslında bugünün sorunlarına da ışık tutmuştur. Özellikle kırsal kesimlerde yaşayan eğitimsiz toplumlarda kadına bakışı yaşadığı dönemlerden başarılı gözlemleriyle anlatan yazar yıllar boyunca süregelen kadının ötekileştirilmesi, değersiz görülmesi ve özellikle bunun çoğu zaman başka kadınlar tarafından dile getirilmesi durumlarını eserlerinde başarılı bir şekilde işlemiştir.

“Aman sus, **alık kadın**” (Gürpınar, 2004: 57). “Aman o **musibeti** söyleme” (Gürpınar, 2004: 59). “Onun beğendiği kız kim bilir ne **gudubet** bir şeydir” (Gürpınar, 2004: 127). “**Melun** elimizden kaçtı” (Gürpınar, 2004: 150). “Bana da yer açın **cadalozlar**” (Gürpınar, 2007: 9). Vay **alçak hileci** kadın” (Gürpınar, 2007: 145).

Hüseyin Rahmi'nin incelenen eserlerinde argo ve küfür kullanımı görülmektedir ancak sokağı yazan romancının elit bir dil kullanması beklenemez. Elbette sokakta küfür ve argo var. Hüseyin Rahmi de sokağı edebiyata yansıtırken dilini de başarılı bir şekilde vermiştir.

TDK'ye göre *hitap*, “sözün birine yöneltildiğini kendisine anlatmak için kullanılan sözcük ya da söz takımları” (Türkçe Sözlük, 2011: 382) anlamlarına gelmektedir. İncelenen romanlarda geçen hitap ve çağrımalar yer verilmiştir.

“**Ey hemşireler...** Niçin uyanıp da bu sefalet tozundan, toprağından silkinmeye uğraşmıyorsunuz?” (Gürpınar, 2004: 45). “**Efendim**, kıyamete bir şey kalmamış” (Gürpınar, 2004: 76). “**Hanımefendiler...** Affedersiniz, epeyce başımızı ağrıttım” (Gürpınar, 2004: 85). “**Kalfacığım**, eksik olmayınız” (Gürpınar, 2007: 24).

Toplumumuzda samimiyet belirtisi olan, kimi zamanda konuşmada kolaylık sağlayan hitaplar, Hüseyin Rahmi'nin romanlarında da kullanım alanı bulmuştur.

İsteme, istenilen şey anlamına gelen dilek, TDK'nin güncel elektronik sözlüğünde şöyle açıklanmaktadır: “Dilene istenen şey, murat” (<http://tdk.gov.tr>). Aşağıda incelenen romanlarda geçen dilek cümlelerine yer verilmiştir. “Dostlar başından ırak” (Gürpınar, 2004: 26). “Üstüme iyilik sağlık” (Gürpınar, 2004: 68). “Ah, cümlemiz iyi olalım” (Gürpınar, 2007: 26). “Geceniz hayırlı olsun” (Gürpınar, 2007: 118).

Sıralanan dilek cümlelerinde iyi niyetler dile getirilmiştir. Ancak bu iyi niyetler herhangi bir inanç çerçevesinde söylenmemiştir. “Alnımıza iyi yazılar yazılınsın” (Gürpınar, 2007: 59). “Geceniz hayırlı olsun, Allah rahatlık versin” (Gürpınar, 2007: 74). “Tanrı size sabır versin” (Gürpınar, 2007: 74). “Allah selamet vere” (Gürpınar, 2007: 159). Burada verilen örneklerde iyi dilekler Yaratıcıdan istenmiştir.

Alkış (dua), insanların kendi sevdikleri ve yakın çevresi için koruma, övgü, kutsama için söyledikleri kalıplaşmış sözlerdir. “(...) alkışlar iyi niyetle söylenen, iyiliği yansıtan sözler” (Oğuz, vd., 2011: 210) olarak nitelendirilmiştir. Öteden beri insanlar kendileri için, çevresindekiler için iyilik ve hayır dilemek amacıyla Yaratıcıya el açar.

“Tanrım daha uzun ömürlü etsin” (Gürpınar, 2004: 31). “Aman maassabirin (Tanrı bana sabır versin)” (Gürpınar, 2004: 35). “Sabırlar ver Yarabbi...” (Gürpınar, 2004: 36). “Allah bağışlasın” (Gürpınar, 2004: 48). “İnşallah Rabbim onu bize gelin nasip eder” (Gürpınar, 2004: 128). “Eller göğe kalkıyor herkes kendi dinince Yaradan'ına yalvarıyor” (Gürpınar, 2004: 136). “Tanrı size de bana da yardım etsin” (Gürpınar, 2004: 150). “Tanrı sonunu hayırlı getirsin” (Gürpınar, 2004: 172). “Allah şefaatine kavuştursun”

(Gürpınar, 2007: 14).“Rabbim kabul etsin, namaz surelerinden bildiklerimi okudum” (Gürpınar, 2007: 14).“Rabbim hayırlar versin” (Gürpınar, 2007: 58). “Rabbi bize acısın yardımcımız olsun” (Gürpınar, 2007: 64).“Sen sabır ver Yarabbi” (Gürpınar, 2007: 118).

Yazarın incelediğimiz eserlerinde geçen duaları ikiye ayırmak mümkündür. Bütün dualar Yaratıcıya yapılırken yukarıda verilen dua örneklerinde Yaratıcıdan versin diye istenen duaların yer aldığı görülmektedir. Ancak aşağıda verilen örneklerde Yaratıcıya vermesin diye edilen duaların kullanıldığı görülmektedir.

“Rabbim kazadan saklasın” (Gürpınar, 2007: 68). “Allah göstermesin” (Gürpınar, 2007: 40). “Rabbim esirgeye” (Gürpınar, 2004: 161). “Hay bütün belalardan sen sakla Yarabbi” (Gürpınar, 2007: 96). “Rabbim kötülüklerinden saklasın” (Gürpınar, 2007: 152). “Tanrım, sen beni koru” (Gürpınar, 2007: 122). “Allah esirgesin bu dünya alt üst olur” (Gürpınar, 2004: 31). “Hak kuru iftiradan esirgesin” (Gürpınar, 2004: 67).

İyi niyet dilemek için söylenen dualar, Hüseyin Rahmi'nin incelenen romanlarında genellikle Allah'tan iyilik, korunma anlamlarında kullanılmıştır. Romancının eserlerinde yer alan dua metinleri eseri zenginleştirmiş ve toplumun isteklerini, inanışlarını yansıtmıştır.

Duada iyi dileklerde bulunma söz konusu iken beddua bunun tam tersi kötü dilek söz konusudur. “Beddua, kötü dilekte bulunma, karşıdakine lanet, kötülük istemek için söylenen sözlerdir” (Elçin, 1992: 369). Kişi çevresindekilerin Allah'ın ya da insanların gazabına uğramalarını, kötülük ve felaket bulmalarını dileyen kalıp sözlerdir. İncelediğimiz eserlerde geçen beddua metinlerine yer verilmiştir: “Hay yere batsın Sıtkı da karısı da” (Gürpınar, 2004: 26). “Yediğin ekmek yüzüne gözüne dursun” (Gürpınar, 2007: 152).“Tanrıdan dilerim benden beş beter olunuz” (Gürpınar, 2007: 49).

İncelenen eserlerde bugün dahi kullanılan kültürümüzden izler taşıyan kalıplaşmış ifadeler yer verilmiştir: “Hay söyleyenlerin kemikleri çarpılsın inşallah” (Gürpınar, 2004: 27). “İnşallah melekler sizi Kafdağı'nın arkasına sürerler” (Gürpınar, 2007: 89). “Behey yerin dibine giresi kahpe” (Gürpınar, 2007: 140).

Beddua metinleri, karşı tarafın cezalandırılması için Yaradan'a iletilen isteklerdir. Bu istekler yaşanan kötü bir durum karşısında kişilerin kızgınlıklarını dile getirmek, onları bu duruma düşürenlere kötülük istemek amacıyla söylenir: “Yaşı yerlerde serilsin” (Gürpınar, 2004: 147).“Boğazına kor düşsün” (Gürpınar, 2007: 54).Verilen örneklerden hareketle romancı bedduaları ilk kullanımlarıyla, olduğu gibi kaleme alır.

Halk edebiyatının önemli bir türü olan masal hem çocuklar için hem de yetişkinler için öteden beri bir hayat okulu olma görevini üstlenmiştir. Evrensel bir tür olan masal, tamamıyla hayal gücünden meydana gelmiş, içinde olağanüstülükler barındıran ve mutlaka mutlu sonla biten edebi türdür. Kuşaktan kuşağa, dilden dile aktarılan masallar için Boratav şu tanımı yapmıştır: “Masal, düz yazıyla anlatılagelmiş bütün inanışlardan ve geleneklerden bağımsız bir şekilde söylenen gerçekle ilgisi olmayan kısa anlatılardır” (Boratav, 1992: 75). Yazarın incelenen romanlarında masal metni yer almamakla birlikte masal ve Kafdağı kelimesinin geçtiği bölümler alıntılanmıştır:

“Ta insanlığın başlangıcından beri halkın dilinde kökleşmiş böyle **masallara** daha dört günlük sayılan ilim ve fen gerçekleri üstün gelemiyor” (Gürpınar, 2004: 65).

“Bu bir **masal** değil, olmuş bir şey, gençliğinde Muhsine Hanım'ın uğradığı acayip ve üzücü bir maceraydı” (Gürpınar, 2007: 10).

“Öyle peri, cin, gulyabani masallarına pek inanmam” (Gürpınar, 2007: 158).

“Korkma kızım. Bu sözlerin hepsi bir **masal**” (Gürpınar, 2007: 20).

Masal halk kültürünün en bilinen ve köklü anlatı türüdür. Hemen her evde özellikle uzun gecelerde masal anlatan birilerine rastlamak mümkündür. İncelenen eserlerde masal metnine rastlanmadığı halde masal türünün hatırlatıldığı görülmektedir. Halk edebiyatı ürünlerini eserlerinde başarılı bir şekilde yansıtan yazar, önemli bir işleve sahip olan masal türünü de unutmamış, adını zikretmiştir:

Belki gezmeye göturdüler; **Kafdağı'nın** arkasına seyrana çıkardılar (Gürpınar, 2007: 62).

Belki gezmeye göturdüler; **Kafdağı'nın** arkasına seyrana çıkardılar (Gürpınar, 2007: 62).

Çekil oradan, geldiğin yere git. İnşallah melekler sizi **Kafdağı'nın** arkasına sürerler (Gürpınar, 2007: 89).

Kafdağı, masalarda olağanüstü mekânların başında gelmektedir. İncelenen eserlerde her ne kadar masal metnine rastlanmasa da birçok masalda olayların geçtiği yer olan Kafdağı, Hüseyin Rahmi'nin romanlarında yer bulmuş ve halk kültürü için önemli olan bu mekan eserlerde kullanılmıştır.

Geçmiş İslamiyet öncesi döneme dayanan ağıt, ölünün arkasından okunan eserlerdir. “Yitirilen varlıklar ve özlenen yerler için yakılan ağıtlardır. İslamiyet öncesinde ‘sagu’ ismiyle anılır. Sagu ağır yakmak anlamında kullanılmıştır. Ağıtlar manzum şeklindedir.” (Oğuz ve diğerleri, 2011: 247). Yazarın incelenen eserlerinde ağıt metni yer almamakla birlikte ağıt kelimesinin geçtiği cümlelere yer verilmiştir:

“Şefkatli anneniz olan bu dünya için yazacağımız **ağıt**ı hangi üzgün ellere bırakacaksınız?” (Gürpınar, 2004: 74).

“Sokaklardan gelen **yas iniltileri**, işitilmesi yürekler götürmez bir dereceyi buldu” (Gürpınar, 2004: 103).

“O işten içe yürekleri yanan cemaat, o temize çıkarmalar, **dualar, o feryatlar, o ahlalr...**” (Gürpınar, 2004: 152).

İncelemeye konu olan romanlarda ağıt metnine rastlanmamakla birlikte sadece *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* romanında ağıt kelimesi geçmektedir.

Karşılama/selamlaşma Türk kültürü için önemli bir yere sahiptir. “Selamlaşma kelimeleri kişilerin karşı karşıya geldikleri zaman arkadaşlık, dostluk, yakınlık ve saygı göstermek amacıyla kullanılan kelimelerdir. Türk kültürü için selamlaşmanın önemli bir yeri vardır (Doğan, 2014: 1494). Aşağıda yazarın incelenen eserlerinde geçen karşılama /selamlaşma cümleleri verilmiştir: “Sefalar, uğurlar getirdiniz” (Gürpınar, 2007: 26) / “Çiftlik perilerinin kümes halkı hoş geldine geldiler” (Gürpınar, 2007: 36) / “Safa geldin, merhaba” (Gürpınar, 2007: 143). Selamlaşma kültürümüzün önemli bir unsurudur. Hüseyin Rahmi incelediğimiz eserlerde buna da dikkat edip romanlarına yansıtmıştır.

Sonuç

İncelenen *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme* ve *Gulyabani* romanlarında tespit edilen ürünler mani, ninni, karagöz/ortaoyunu, bilmece, tekerleme, dua/beddua, deyimler/atasözleri, argo, hitap/çağırma, dilek, masal, ağıt şeklinde sıralanmıştır. Yazar eserlerinde halk edebiyatı ürünlerini kullanıp bunları gelecek nesillere yazılı olarak aktarmış ve kültür taşıyıcılığı görevini üstlenmiştir.

Hüseyin Rahmi Gürpınar, toplumun arzu, istek, korkularını eserlerinde kullandığı mani metni aracılığıyla vermiştir. Türk kültürü için önemli bir yeri olan Karagöz ve orta oyununun eserlerde yer bulması romancının halkın zevklerini ve sanat anlayışını da eserlerinde kullandığını göstermektedir. Romanlarında kullandığı bilmece ve tekerleme örnekleriyle anlatım sıradanlıktan kurtulmuş ve eserde hareketlilik sağlanmıştır.

Eserlerde kullanılan deyim ve atasözleri Türkçenin olanaklarından yararlandığını göstermiş, eserlerinin daha zengin ve kapsamlı bir anlatıma sahip olmasını sağlamıştır. İncelenen eserlerde dua ve beddua metinlerinin sıklıkla kullanımına rastlanmıştır. Yaratıcıdan iyilik ve cezalandırma isteyen bu türün eserlerde yer alması halkın inancının esere başarılı bir şekilde yansıtıldığının kanıtıdır. Yapılan incelemede yazarın birçok halk edebiyatı türünü kullandığı görülmektedir. Ancak özellikle deyim, dua, beddua, argo kullanımının yaygın olduğu görülmüştür. Özellikle deyimleri bolca kullanan romancı, anlatımı daha etkili bir hale getirmiştir. Sokağın dilini edebiyata taşıyan yazar, dili başarılı bir şekilde kullanmasıyla romanları okuyanları kendilerini o mahallede yaşıyor hissine kapılmasını sağlamıştır.

Yazar sokağı işlediğinden sokağın dilini değiştirmeden olduğu gibi ve başarılı bir şekilde vermiştir. Yine yazar halk edebiyatının önemli türlerinden olan masal ve ağıta da eserlerinde metin olarak yer vermese de hem isimlerini zikreder hem de “Kafdağı” sözcüğünü birkaç defa kullanarak masalarda geçen olağanüstü mekânı hafızalarda canlandırmıştır. Yazar incelenen eserlerin içine halk edebiyatı türlerini serpiştirerek anlatıma samimilik ve sıcaklık katmıştır. Halkın kültürel birikiminden doğan ürünleri başarılı bir şekilde eserlerine yansıtması Hüseyin Rahmi'nin halktan uzak kalmadığı, onlarla aynı ortamda yaşamamasına rağmen halkın kültürüne hâkim olduğunu ve halkı başarılı bir şekilde gözlemlediğini göstermektedir.

Kaynakça

- Akyüz, K. (1979). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860-1923)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Bezirci, A. (1991). *Deyimlerimizin Sözlüğü*. İstanbul: Gendaş Genel Yayın Dağıtım.
- Boratav, P. N. (1992). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Doğan, M. (2014). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Yazar Yayınları.
- Elçin, Ş. (1992). “*Dua-Beddua*”, *Türk Dünyası El Kitabı*, C. 3, 3 C. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Göçgün, Ö. (1990). *Hüseyin Rahmi Gürpınar*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Gürpınar, H. R. (2007). *Gulyabani*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Gürpınar, H. R. (2004). *Kuyruklu Yıldız Altında Bir Evlenme*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Karataş, T. (2004). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Levend, A. S. (1964). *Hüseyin Rahmi Gürpınar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Moran, B. (1983). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Klasikleri Hüseyin Rahmi Gürpınar (1999). “*Eserlerinden Seçmeler*”. İstanbul: Akpınar Yayınları.
- Oğuz, Ö.-Ekici, M.-Aça, M.-Düzgün, D.-Akpınar, B.-Arslan, M.-Yılmaz, M. A.-Öğüt Teker, G.-Özkan, T. (2011). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Özün, M. N. (2009). *Türkçede Roman*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- <http://tdk.gov.tr>

Structured Abstract

Hüseyin Rahmi Gürpınar, a prominent figure in Turkish literature, began writing at a young age and achieved unexpected success in his literary endeavors. With the support of Ahmed Midhat Efendi, he developed as a writer. Throughout his life, Hüseyin Rahmi produced numerous works, prioritizing the betterment of society in most of them. Demonstrating remarkable writing acumen and exceptional observational skills, he portrayed the lives of ordinary people. Employing a naturalist approach, the author effectively depicted the culture and way of life of the populace, while also shedding light on issues such as misguided westernization, impoverished neighborhoods, marital problems, deception, religious hypocrisy, and exploitation. In essence, his works revealed the flawed aspects of society in all their reality. Hüseyin Rahmi's literary works often contain elements of folk literature, making him a custodian of the cultural heritage of society. He incorporated many folk literature products into his works, ensuring their preservation for future generations. This study examines the presence of folk literature in Hüseyin Rahmi Gürpınar's novels, specifically "A Marriage Under a Comet" and "A Ghoul," and brings these folk literature elements to the forefront. Numerous instances of folk literature products have been identified in these two novels, solidifying the author's reputation as a novelist who integrates folk language and folk culture into literature. Additionally, the author not only highlighted the society's shortcomings but also effectively portrayed the people's sense of humor, artistic taste, and language usage. Despite not being a public figure, the author meticulously observed the streets, the people, and everything associated with them, as reflected in his works. This study evaluates the utilization of identified folk literature products and analyzes how they are incorporated into the novels.

Folk literature products, which are an important element of cultural heritage, are the reflections of the cultural accumulation of the society from past to present. Folk culture, which is a rich cultural accumulation, attracts the attention of many writers today as it was in the past. Folk literature products have taken place in many works in the past and today. It is not possible to consider the people independently of the culture of the people. The author, who deals with the people in most of his novels, has successfully presented the culture of the people in his works. Hüseyin Rahmi Gürpınar is in the forefront of teaching in his works. Hüseyin Rahmi, who dedicates his novels to the enlightenment of the people, writes his works in a language that is simple for the majority to understand and expresses the problems of society in almost all of his works. While the author writes his works, his greatest aim is to enlighten the public and to fight against ignorance. The best way to achieve this goal is to reach the public. The author, who observes the people and their culture and reflects these observations on his works, has achieved success in this sense.

Hüseyin Rahmi Gürpınar has chosen Istanbul as the setting for his works. The best thing Hüseyin Rahmi does before writing his works is successful observations. As a result of these observations, he reflected wealth, poverty, dialects, lifestyles, deceptions, and many things that could happen in life in his works. When you read his novels, you often find yourself in a friendly neighborhood environment. This feeling is particularly vivid in the novel *A Marriage Under a Comet*. Both the dialect features and the vivid use of folk culture in his works made his novels more readable and more sincere. In the analyzed novels *A Marriage Under a Comet* and *A Ghoul*, many elements bearing the traces of folk culture were encountered.

Folk literature products occupy a wide place. In Hüseyin Rahmi's novels *A Marriage Under a Comet* and *A Ghoul* folk literature elements such as mania, lullaby, karagoz/midoyun, riddle, tongue twister, prayer/curse, idioms/proverbs, slang, address/calling, wish, fairy tale, lament are encountered. In these two works, we come across genres such as mania and lullaby, and it is also possible to see parts and small pieces from karagöz and middle play, which are important building blocks of folk theatre. Sometimes the mutual conversation of the heroes and the misunderstandings that arise give that part of the work a black eye. However, it is possible to see the genres in which Turkish skills such as riddles, tongue twisters, idioms/proverbs are exhibited in these two works.

It is possible to come across usages such as slang and swearing, which are widely used in street language, in Hüseyin Rahmi's works. In particular, prayers and curse discourses that emerged after a certain belief were also included in his works. Since the author deals with the street, he has successfully given the language of the street as it is and without changing it. Again, although the author does not include tales and elegies, which are important genres of folk literature, as texts in his works, he both mentions their names and revived the extraordinary place in the tales by using the word "Kafdağı" several times. The author has added sincerity and warmth to the narrative by interspersing folk literature genres into the studied works. In the two works of the author, elements of folk literature, local sayings, traces of folk life were seen.

Hüseyin Rahmi, who has been writing works since his childhood, has addressed many segments of society not only in these two novels, but also in almost all of his novels. The author, who does not focus only on the events in his works, has successfully placed all the elements behind the events in his works. It is possible to come across cultural motifs in almost all the novels of the author. These motifs have been both complementary elements in the works and cultural products have been written down and their disappearance in time has been prevented. Hüseyin Rahmi also played the role of cultural carrier by using folk literature products in his novels and transferring them to future generations.